

Motion till riksdagen 2007/08:Fö213

av **Elina Linna m.fl. (v)**

Hälsoeffekter av strålning

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett nationellt forskningsprogram avseende elektromagnetisk strålning och hälsoeffekter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stödet till bostadsanpassning ska kunna användas till åtgärder för att elöverkänsliga ska kunna bo kvar i sina hem.¹
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att elöverkänslighet ska kunna godkännas som arbets-skada.²
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fortsatt forskning avseende elöverkänslighet.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att staten bör utgå ifrån TCO Developments riktlinjer för strålvärden m.m. avseende mobiltelefoner vid upphandling.³

¹ Yrkande 2 hänvisat till CU.

Fel! Okänt namn på

² Yrkande 3 hänvisat till SfU.

³ Yrkande 5 hänvisat till FiU.

2 Elektromagnetiska fält och ohälsa

Frågan om relationerna mellan elektromagnetiska fält och ohälsa är mer aktuell än någonsin. Människor exponeras dagligen för olika typer av strålning från t.ex. mobiltelefoner, mobilmaster, bildskärmar och diverse elektrisk utrustning. Allt fler serviceinrättningar i samhället bygger sitt tjänsteutbud på att kommunikationen ska ske via mobiltelefon eller Internet. Ett snabbt och effektivt redskap för de flesta, men för en del förenat med ohälsa. Fler och fler ställer sig därför frågan om vilken påverkan den ökade förekomsten av elektromagnetisk strålning har på hälsan, både på kort och lång sikt. Enskilda människor beskriver besvär och ohälsa vid användandet av datorer, mobiltelefoner och i samband med el i alla dess former.

Statens strålskyddsinstitut har nu antagit en mer ödmjuk inställning och medger att man inte kan förutse långsiktiga effekter. Även Vetenskapsrådets granskning och sammanställning av svensk forskning öppnar för att mer forskning krävs innan man med säkerhet kan säga att elektromagnetisk strålning är helt ofarlig för människan.

I det här sammanhanget är det värt att notera att det finns två olika hälso-problem som man inte ska blanda ihop. Å ena sidan kan den som utsätts för elektromagnetisk strålning under lång tid eventuellt utsättas för hälsorisker som ökad risk för cancer eller andra sjukdomar. Å andra sidan har vi alla människor med elöverkänslighet som redan i dag upplever symtom när de kommer i kontakt med elektromagnetisk strålning.

3 Forskning om elektromagnetiska fält och ohälsa

Man kan alltså inte bortse från att det kan finnas hälsorisker i samband med exponering av elektromagnetiska fält. Det är oroande att forskningen om sambandet mellan elektromagnetisk strålning och hälsa präglas av låsta positioner och infekterade konflikter.

På regeringens uppdrag genomförde Vetenskapsrådet 2004 en sammanställning och värdering av svensk forskning kring hälsoeffekter av elektromagnetiska fält. Där konstateras det att den svenska forskningen generellt håller en tillfredsställande vetenskaplig kvalitet. Vetenskapsrådet anser samtidigt att det finns ett flertal metodologiska problem och att viss forskning får mycket splittrade omdömen av andra forskare. Vetenskapsrådets genomgång och analys av forskningen visar enligt vår mening på att det krävs mer resurser för forskning om hälsoeffekter och elektromagnetisk forskning. Precis som Vetenskapsrådet m.fl. efterlyser vi också en patientnära forskning av dem som drabbats av överkänslighet på grund av strålning. Det finns skäl att, liksom flera länder i vår omgivning, upprätta ett nationellt forskningsprogram avseende elektromagnetisk strålning och hälsa. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Fel! Okänt namn

4 Elöverkänslighet

Allt fler människor upplever elöverkänslighet av varierande grad. Orsaken till dessa besvär har diskuterats flitigt och inte sällan har den enskilda människan hamnat i kläm och behandlats på ett ovärdigt sätt. Det finns ännu inte någon samstämmig förklaring till elöverkänsligheten.

Många människor upplever sig som missförstådda och utsatta samtidigt som arbetsliv och familjeliv drabbats av den enskildas ohälsa. Symtomen på överkänslighet kan vara huvudvärk, stress, sömnproblem, hudbesvär, smärta och muskelbesvär. Enligt Elöverkänsligas förbund (FEB) lider 180 000 svenskar av elöverkänslighet i olika hög grad.

Enligt Socialstyrelsens allmänna råd kan inte pengar till elsanering för att hjälpa elöverkänsliga tas ur det statliga bidraget för bostadsanpassning. Elöverkänslighet är förvisso inte vetenskapligt bevisad, men eftersom fler och fler människor, särskilt kvinnor, trots allt är elöverkänsliga, framstår denna inskränkning som felaktig. Därför bör stödet till bostadsanpassning även kunna användas till åtgärder för att elöverkänsliga ska kunna bo kvar i sina hem. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Elöverkänsliga personer kan inte heller få sin skada bedömd som arbets-skada. Även detta är oacceptabelt. Symtomen på elöverkänslighet bör kunna betraktas som grund för bedömning av arbetsskada. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vänsterpartiet anser att forskningen om elöverkänslighet måste breddas och fördjupas. Oavsett om det går att finna ett vetenskapligt stöd eller inte för att det är strålningen som är orsaken så finns det ett stort behov av att ta reda på mer om vilka andra faktorer som kan bidra till elöverkänslighet. Det krävs en allsidig forskning där tekniker, medicinsk kompetens av alla slag och människor som upplever dessa problem samarbetar. Forskningen bör också inriktas mot att dokumentera och utvärdera åtgärder för rehabilitering och symtomlindring. Det behövs en fortsatt forskning för att vetenskapligt fastställa elöverkänslighet. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5 Krav på produkter vid statlig upphandling

Staten har en viktig roll vid upphandling av olika produkter. Genom sitt agerande kan man vara föregångare för den egna politiken på bl.a. miljöområdet. Det skulle också vara möjligt när det gäller elektromagnetisk strålning och hälsoeffekter. TCO Development har utvecklat ett märkningssystem vad gäller den mobila arbetsplatsen där bl.a. mobiltelefoner ingår. Man har testat strålningsvärden, utformning och ämnesval av själva telefonen och utformat rekommendationer. TCO Development var det företag som för några år sedan framgångsrikt stod bakom kampanjen som lett fram till säkra datorskärmar på många arbetsplatser. Nu har man alltså tagit nästa steg och gjort motsvarande

Fel! Okänt namn på

arbete med mobiltelefonerna. Vi menar att det finns all anledning att staten går före och visar att man vill premiera säkra produkter även när det gäller elektromagnetiska strålningskällor. Enligt regeringens egna miljömål innebär en säker strålmiljö att människors hälsa och den biologiska mångfalden ska skyddas mot skadliga effekter av strålning i den yttre miljön. Tre delmål anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta miljöarbetet för att nå miljö-kvalitetsmålet. Delmålen gäller utsläpp av radioaktiva ämnen, hudcancer orsakad av solen samt risker med elektromagnetiska fält.

Staten bör i samband med upphandlingar tillämpa de värden som TCO Development utformat för mobiltelefoner. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 1 oktober 2007

Elina Linna (v)

Rossana Dinamarca (v)

Siv Holma (v)

Egon Frid (v)

Eva Olofsson (v)